

32002L0039

5.7.2002.

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

L 176/21

DIREKTIVA 2002/39/EZ EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 10. lipnja 2002.

o izmjeni Direktive 97/67/EZ u vezi s daljnjim otvaranjem tržišta poštanskih usluga u Zajednici

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 47. stavak 2., članke 55. i 95.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije ⁽¹⁾,uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i socijalnog odbora ⁽²⁾,uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ⁽³⁾,u skladu s postupkom predviđenim u članku 251. Ugovora ⁽⁴⁾,

budući da:

- (1) Vijeće je u svojoj Rezoluciji od 7. veljače 1994. o razvoju poštanskih usluga u Zajednici ⁽⁵⁾, kao jedan od glavnih ciljeva poštanske politike na razini Zajednice označilo usklađenje promicanja postupne, kontrolirane liberalizacije poštanskog tržišta i trajnog jamstva pružanja univerzalnih usluga.
- (2) Direktiva 97/67/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 1997. o zajedničkim pravilima za razvoj unutarnjeg tržišta poštanskih usluga u Zajednici i poboljšanje kvalitete usluga ⁽⁶⁾ utvrdila je regulatorni okvir za poštanski sektor na razini Zajednice, uključujući mjere za jamčenje univerzalnih usluga i određivanje maksimalnih ograničenja za poštanske usluge koje države članice mogu rezervirati za svojeg davatelja/svoje davatelje univerzalnih usluga s ciljem održavanja univerzalnih usluga, kao i vremenski raspored za odlučivanje o daljnjem otvaranju tržišta tržišnom natjecanju u svrhu stvaranja jedinstvenog tržišta poštanskih usluga.
- (3) U članku 16. Ugovora ističe se mjesto koje zauzimaju usluge od općega gospodarskog interesa u zajedničkim vrijednostima Unije, kao i njihova uloga u promicanju socijalne i teritorijalne kohezije. Nadalje se navodi da

treba voditi računa da se te usluge obavljaju prema načelima i uvjetima koji im omogućavaju da ispune svoju ulogu.

- (4) Rezolucije Europskog parlamenta od 14. siječnja 1999. ⁽⁷⁾ i 18. veljače 2000. ⁽⁸⁾ o europskim poštanskim uslugama naglašavaju društvenu i gospodarsku važnost poštanskih usluga i potrebu za održavanjem visoke kvalitete univerzalnih usluga.
- (5) Mjere u ovome području treba predvidjeti tako da se kao ciljevi ostvare i socijalne zadaće Zajednice iz članka 2. Ugovora, odnosno visoka razina zapošljavanja i socijalne zaštite.
- (6) Ruralna poštanska mreža, *inter alia*, u gorskim i otočnim predjelima, igra bitnu ulogu u povezivanju poduzeća u nacionalno odnosno globalno gospodarstvo te u održavanju kohezije u socijalnom smislu i u smislu zapošljavanja u ruralnim gorskim i otočnim predjelima. Nadalje, ruralni poštanski uredi u gorskim i otočnim predjelima mogu osigurati važnu infrastrukturnu mrežu koja pruža univerzalni pristup novim telekomunikacijskim tehnologijama.
- (7) Europsko vijeće, koje se sastalo u Lisabonu 23. i 24. ožujka 2000., iznijelo je u zaključcima svojeg Predsjedništva dvije odluke koje se primjenjuju na poštanske usluge, pri čemu se zahtijevalo djelovanje Komisije, Vijeća i država članica u skladu s njihovim ovlastima. Zahtijevane su mjere: prvo, do kraja 2000. godine izložiti strategiju za uklanjanje barijera poštanskim uslugama, i drugo, ubrzati liberalizaciju u područjima kao što su poštanske usluge, s tim da je kao cilj navedeno postizanje potpuno operativnog tržišta tih usluga.
- (8) Europsko vijeće u Lisabonu također je smatralo važnim da se u okviru unutarnjeg tržišta i gospodarstva temeljnoga na znanju u potpunosti uzmu u obzir odredbe Ugovora o osnivanju Europske zajednice koje se odnose na usluge od općega gospodarskog interesa i na poduzeća kojima je povjereno obavljanje takvih usluga.

⁽¹⁾ SL C 337 E, 28.11.2000., str. 220. i SL C 180 E, 26.6.2001., str. 291.

⁽²⁾ SL C 116, 20.4.2001., str. 99.

⁽³⁾ SL C 144, 16.5.2001., str. 20.

⁽⁴⁾ Mišljenje Europskog parlamenta od 14. prosinca 2000. (SL C 232, 17.8.2001., str. 287.), zajedničko stajalište Vijeća od 6. prosinca 2001. (SL C 110 E, 7.5.2002., str. 37.) i Odluka Europskog parlamenta od 13. ožujka 2002. (još nije objavljena u Službenom listu). Odluka Vijeća od 7. svibnja 2002.

⁽⁵⁾ SL C 48, 16.2.1994., str. 3.

⁽⁶⁾ SL L 15, 21.1.1998., str. 14.

⁽⁷⁾ SL C 104, 14.4.1999., str. 134.

⁽⁸⁾ SL C 339, 29.11.2000., str. 297.

- (10) Poštanski sektor u Zajednici zahtijeva moderan regulatorni okvir čiji je posebni cilj povećanje unutarnjeg tržišta poštanskih usluga. Povećana konkurentnost trebala bi omogućiti poštanskom sektoru uključivanje u alternativne oblike komunikacije te poboljšanje kvalitete usluge koja se pruža sve zahtjevnijim korisnicima.
- (11) Osnovni cilj zaštite trajnog pružanja univerzalnih usluga koje zadovoljavaju standard kvalitete koji su utvrdile države članice u skladu s člankom 3. Direktive 97/67/EZ na konzistentnoj osnovi u cijeloj Zajednici može se osigurati ako se u tome području zadrži mogućnost rezerviranja usluga i ako se istodobno dovoljnim stupnjem slobode pružanja usluga osiguraju uvjeti visoke učinkovitosti.
- (12) Povećanje potražnje unutar poštanskog sektora u cjelini, koje je predviđeno za srednjoročno razdoblje, moglo bi pomoći u nadoknađivanju gubitka tržišnog udjela koji bi mogli pretrpjeti davatelji univerzalnih usluga zbog daljnje otvaranja tržišta, čime bi se dodatno zaštitile univerzalne usluge.
- (13) Među čimbenicima koji donose promjene koje nepovoljno utječu na zapošljavanje u poštanskom sektoru najvažniji su tehnološki razvoj i pritisak tržišta za povećanjem učinkovitosti; od ostalih čimbenika promjene, otvaranje tržišta imat će manje važnu ulogu. Otvaranje tržišta pomoći će u povećanju ukupne veličine tržišta poštanskih usluga i svako smanjenje broja zaposlenika pri pružanju univerzalnih usluga zbog takvih mjera (ili predviđanja takvih mjera) vjerojatno će se neutralizirati porastom zapošljavanja do kojega će doći među privatnim operaterima i novim sudionicima na tržištu.
- (14) Prikladno je na razini Zajednice osigurati vremenski okvir za postupno i nadzirano otvaranje tržišta pismovnih pošiljaka tržišnom natjecanju, a koje će dopustiti svim davateljima univerzalnih usluga dovoljno vremena za uvođenje daljnjih mjera modernizacije i restrukturiranja potrebnih za osiguranje dugoročne održivosti tih usluga u novim tržišnim uvjetima. Također je potrebno odgovarajuće vrijeme kako bi države članice mogle prilagoditi svoje regulatorne sustave otvorenijem okruženju. Stoga je uputno osigurati postupni pristup daljnjem otvaranju tržišta koji bi se sastojao od međufaza koje bi predstavljale znatno, ali i nadzirano otvaranje tržišta, nakon čega bi slijedila analiza i prijedlog koji će potvrditi, ako to bude primjereno, 2009. godinu kao rok za potpuno postizanje unutarnjeg tržišta poštanskih usluga ili odrediti odgovarajuće alternativne faze prema takvom tržištu u kontekstu rezultata te analize.
- (15) Prikladno je osigurati da sljedeće faze otvaranja tržišta po svojoj naravi budu konkretne i ostvarive u praksi za države članice, a da istodobno osiguravaju kontinuitet univerzalnih usluga.
- (16) Opća smanjenja ograničenja težine usluga na 100 grama u 2003. godini i 50 grama u 2006. godini mogu biti rezervirana za davatelje univerzalnih usluga zajedno s potpunim otvaranjem tržišta usluga slanja izlazne prekogranične pošte, uz moguće iznimke u ovoj mjeri koja je potrebna za osiguranje pružanja univerzalnih usluga, predstavljaju daljnje relativno jednostavne i nadzirane faze koje su jednako važne.
- (17) U Zajednici obična pisma težine između 50 i 350 grama čine u prosjeku oko 16 % ukupnih prihoda od poštanskih usluga davatelja univerzalnih usluga, od čega se 9 % odnosi na obična pisma težine između 100 i 350 grama, dok izlazna prekogranična pisma ispod težinskog ograničenja od 50 grama čine u prosjeku otprilike daljnjih 3 % ukupnih prihoda od poštanskih usluga davatelja univerzalnih usluga.
- (18) Ograničenja cijena za usluge koje se mogu rezervirati na trostruki iznos javne tarife u 2003. godini odnosno dva i pol puta veći iznos javne tarife u 2006. godini za pismo u prvom težinskom razredu najbrže standardne kategorije primjerena su u kombinaciji s težinskim ograničenjima od 100 grama i 50 grama ako je to primjenljivo.
- (19) Izravan poštanski promet u većini država članica već predstavlja dinamično i rastuće tržište s velikim izgledima za rast, dok u ostalim državama članicama postoji znatan potencijal rasta. Izravan poštanski promet već je u velikoj mjeri otvoren za tržišno natjecanje u šest država članica. Poboljšanja u području određivanja cijene i fleksibilnosti usluge kao posljedica tržišnog natjecanja unaprijedila bi položaj izravnog poštanskog prometa u odnosu na alternativne komunikacijske medije, što bi zatim vjerojatno rezultiralo novim poštanskim pošiljkama kao dodatnim nusproizvodima te ojačalo položaj poštanske industrije u cjelini. Ipak, u mjeri koja je nužna za osiguranje pružanja univerzalnih usluga treba osigurati da izravan poštanski promet može i dalje biti rezerviran u okviru gore navedenih ograničenja težine i cijena.
- (20) Izlazne prekogranične pošiljke čine u prosjeku 3 % ukupnih poštanskih prihoda. Otvaranje toga dijela tržišta u svim državama članicama, uz iznimke nužne za osiguranje pružanja univerzalnih usluga, omogućilo bi raznim poštanskim operaterima prikupljanje, sortiranje i prijevoz svih izlaznih prekograničnih pošiljaka.
- (21) Otvaranje ulazne prekogranične pošte tržišnom natjecanju dopustilo bi mogućnost izbjegavanja obveze poštivanja ograničenja od 100 grama u 2003. i ograničenja od 50 grama u 2006. preusmjeravanjem otpreme jednog dijela rasute domaće pošte te bi zbog toga efekti tog otvaranja bili nepredvidljivi. Utvrđivanje podrijetla pisama moglo bi stvoriti dodatne teškoće u provedbi.

Ograničenja težine od 100 i 50 grama za obična ulazna prekogranična pisma i izravnu poštu, kao i za obične pismovne pošiljke u domaćem prometu, praktična su jer ne predstavljaju rizik mogućnosti izbjegavanja obveze poštivanja ograničenja bilo na taj način ili umjetnim povećanjem težine pojedinačnih pismovnih pošiljaka.

- (22) Za dugoročnu održivost univerzalnih usluga, kao i za nastavak razvoja moderne i učinkovite pošte važno je sada utvrditi vremenski raspored radi daljnjih koraka u smjeru potpunog dovršenja unutarnjeg tržišta poštanskih usluga.
- (23) Prikladno je i nadalje predvidjeti mogućnost da države članice rezerviraju određene poštanske usluge za svojega davatelja/svoje davatelje univerzalnih usluga. Takvi će mehanizmi omogućiti davateljima univerzalnih usluga završavanje procesa prilagodbe svojega poslovanja i svojih ljudskih resursa uvjetima veće konkurencije a da se pritom ne naruši njihova financijska ravnoteža i tako ne ugrozi osiguranje univerzalnih usluga.
- (24) Prikladno je utvrditi nova težinska i cjenovna ograničenja, kao i usluge na koje se ta ograničenja mogu primjenjivati te predvidjeti daljnje analize i odluku koja će potvrditi, ako to bude primjereno, 2009. godinu kao rok za potpuno dovršenje unutarnjeg tržišta poštanskih usluga ili kao rok za određivanje odgovarajućih alternativnih mjera prema takvom tržištu u kontekstu rezultata tog pregleda.
- (25) Mjere koje su donijele države članice, uključujući osnivanje kompenzacijskog fonda ili bilo kakvu izmjenu u njegovom radu ili njegovo izvršavanje, ili plaćanje iz njega, može uključivati potporu koju dodjeljuje neka država članica ili potporu iz državnih sredstava u bilo kojem obliku u skladu s člankom 87. stavkom 1. Ugovora, čemu treba prethoditi prijava Komisiji u skladu s člankom 88. stavkom 3. Ugovora.
- (26) Koncept izdavanja dozvole konkurentima u području univerzalnih usluga može se kombinirati sa zahtjevima koji obvezuju poduzeća kojima su izdane takve dozvole da pridonese pružanju univerzalnih usluga.
- (27) Direktivom 97/67/EZ utvrđeno je da države članice trebaju odrediti jedno ili više nacionalnih regulatornih tijela za poštanski sektor, koja su pravno odvojena i operativno nezavisna od poštanskih operatera. S obzirom na dinamiku europskih poštanskih tržišta, potrebno je priznati i jačati važnu ulogu koju imaju nacionalna regulatorna tijela, osobito u vezi sa zadaćom osiguranja rezerviranih usluga, osim u državama članicama gdje ne postoje rezervirane usluge. Članak 9. Direktive 97/67/EZ dopušta državama članicama da izađu izvan okvira ciljeva te Direktive.
- (28) Moglo bi biti prikladno da nacionalna regulatorna tijela povežu uvođenje dozvola sa zahtjevima da potrošači usluga koje pružaju poduzeća kojima je izdana dozvola trebaju na raspolaganju imati transparentne, jednostavne i jeftine postupke za podnošenje reklamacija, bez obzira

na to odnose li se te reklamacije na usluge davatelja univerzalnih usluga ili na usluge operatera koji posjeduju ovlaštenja, uključujući pojedinačne vlasnike licencija. Nadalje bi moglo biti prikladno da ti postupci budu na raspolaganju korisnicima svih poštanskih usluga, bilo univerzalnih usluga ili ne. Takvi bi postupci trebali uključiti postupke za određivanje odgovornosti u slučaju gubitka ili oštećenja poštanskih pošiljaka.

- (29) Davatelji univerzalnih usluga obično pružaju usluge, primjerice, poslovnim korisnicima, osobama koje ujedinjuju poštu za različite korisnike i one koje frankiraju rasutu poštu te im tako omogućavaju ulazak u poštanske tokove u različitim trenucima i pod različitim uvjetima, u usporedbi sa standardnom uslugom slanja pisama. U tome se davatelji univerzalnih usluga trebaju držati načela transparentnosti i nediskriminacije, kako između različitih trećih stranaka tako i između trećih stranaka i davatelja univerzalnih usluga koji pružaju istovrijedne usluge. Također je nužno da takve usluge budu dostupne privatnim korisnicima koji šalju poštu u sličnim uvjetima s obzirom na potrebu za nediskriminacijom u području pružanja usluga.
- (30) Kako bi Europski parlament i Vijeće bili stalno upućeni u razvoj unutarnjeg tržišta poštanskih usluga, Komisija tim institucijama treba redovito dostavljati izvješća o primjeni ove Direktive.
- (31) Prikladno je odgoditi do 31. prosinca 2008. godine datum prestanka primjene Direktive 97/67/EZ. Taj datum ne bi trebao štetno djelovati na postupke odobravanja utvrđene u državama članicama u skladu s Direktivom 97/67/EZ.
- (32) Sukladno tome, treba izmijeniti Direktivu 97/67/EZ.
- (33) Ova Direktiva ne dovodi u pitanje primjenu pravila Ugovora na tržišno natjecanje i slobodu pružanja usluga, kako je posebno objašnjeno u Obavijesti Komisije o primjeni pravila tržišnog natjecanja na poštanski sektor i o ocjeni određenih državnih mjera koje se odnose na poštanske usluge ⁽¹⁾,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Direktiva 97/67/EZ mijenja se kako slijedi:

1. članak 7. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 7.

1. Države članice mogu i nadalje zadržati pravo na rezerviranje usluga za davatelja(-e) univerzalnih usluga u onoj mjeri u kojoj je to nužno za osiguranje održavanja univerzalnih usluga. Te se usluge ograničavaju na provjeravanje, sortiranje, prijevoz i dostavu domaćih pismovnih pošiljaka i ulaznih prekograničnih pismovnih pošiljaka bilo ubrzanom ili običnom dostavom u okviru sljedećih kako težinskih tako

⁽¹⁾ SL C 39, 6.2.1998., str. 2.

i cjenovnih ograničenja. Težina se od 1. siječnja 2003. ograničava na 100 grama, a od 1. siječnja 2006. na 50 grama. Ta se težinska ograničenja ne primjenjuju od 1. siječnja 2003. ako je cijena jednaka ili veća od trostrukog iznosa javne tarife za pismovnu pošiljku u prvom težinskom razredu najbrže kategorije, a od 1. siječnja 2006. ako je cijena jednaka ili veća od iznosa koji je 2,5 puta veći od te tarife.

U slučaju slobodne poštanske usluge za slijepo osobe i osobe s oštećenjem vida mogu se dopustiti iznimke od težinskih i cjenovnih ograničenja.

Izravni poštanski promet može, u onoj mjeri u kojoj je to nužno za osiguranje pružanja univerzalnih usluga, i nadalje ostati rezerviran u okviru istih težinskih i cjenovnih ograničenja.

U mjeri u kojoj je to nužno za osiguranje pružanja univerzalne usluge, primjerice, kada su određeni sektori poštanske djelatnosti već liberalizirani ili zbog određenih značajki specifičnih za poštanske usluge u nekoj državi članici, izlazna prekogranična pošta može i nadalje ostati rezervirana u okviru istih težinskih i cjenovnih ograničenja.

2. Razmjena dokumenata se ne može rezervirati.

3. Komisija dovršava prospektivnu studiju koja će za svaku državu članicu ocijeniti utjecaj potpunog postizanja unutarnjeg poštanskog tržišta u 2009. godini na univerzalne usluge. Na temelju zaključaka studije Komisija do 31. prosinca 2006. podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću zajedno s prijedlogom koji će potvrditi, ako to bude prikladno, 2009. godinu kao rok za potpuno dovršenje unutarnjeg poštanskog tržišta ili odrediti neke druge mjere na temelju zaključaka te studije.”;

2. u članku 12. dodaju se sljedeće alineje:

„— kad god davatelji univerzalnih usluga primjenjuju posebne tarife, primjerice, za usluge za poduzeća, osobe koje frankiraju rasutu poštu i one koje ujedinjuju poštu od različitih korisnika moraju primjenjivati načela transparentnosti i nediskriminacije kako u pogledu tarifa tako i u pogledu popratnih uvjeta. U tarife se moraju uračunati izbjegnuti troškovi u usporedbi sa standardnom uslugom, što obuhvaća cijeli raspon mogućnosti koje se nude za provjeru, prijevoz, sortiranje i dostavu pojedinačnih poštanskih pošiljaka i moraju se primjenjivati zajedno s popratnim uvjetima jednako kao između različitih trećih osoba i kao između trećih osoba i davatelja univerzalnih usluga koji pružaju istovrijedne usluge. Sve takve tarife moraju također biti dostupne privatnim korisnicima koji šalju poštu pod sličnim uvjetima,

— zabranjuje se unakrsno subvencioniranje univerzalnih usluga izvan rezerviranog sektora iz prihoda od usluga u rezerviranom sektoru, osim u onoj mjeri u kojoj se pokaže da je to strogo potrebno za ispunjavanje

određenih obveza univerzalnih usluga koje su postavljene u konkurentnom području; osim u onim državama članicama u kojima nema rezerviranih usluga, nacionalna regulatorna tijela usvajaju pravila u tom smislu i obavješćuju Komisiju o donesenim mjerama.”;

3. u članku 19. prvi i drugi podstavak zamjenjuju se sljedećim:

„Države članice osiguravaju ustroj transparentnih, jednostavnih i jeftinih postupaka za rješavanje reklamacija korisnika, osobito u slučajevima koji uključuju gubitak, krađu, oštećenje ili nepridržavanje standarda kvalitete usluge (uključujući postupke za utvrđivanje odgovornosti u slučajevima kada je uključeno više od jednog operatera).

Države članice mogu osigurati da se to načelo primjenjuje i na korisnike usluga koje su:

— izvan opsega univerzalnih usluga kako je određeno člankom 3., i

— u okviru opsega univerzalnih usluga kako je određeno člankom 3., ali koje ne pruža davatelj univerzalnih usluga.

Države članice donose mjere koje će osigurati da postupci iz prvog stavka omoguće pravedno i promptno rješavanje sporova uz osiguranje, ako je to zajamčeno, sustava refundacije i/ili naknade.”;

4. u članku 22. treći podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Posebna je zadaća nacionalnih regulatornih tijela osiguranje poštivanja obveza koje proizlaze iz ove Direktive i uvođenje, ako je to primjereno, nadzora i određenih postupaka za osiguranje poštivanja rezerviranih usluga. Ta tijela također mogu biti zadužena za osiguranje pridržavanja pravila tržišnog natjecanja u poštanskom sektoru.”;

5. članak 23. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 23.

Ne dovodeći u pitanje članak 7., svake dvije godine, a prvi put najkasnije 31. prosinca 2004., Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni ove Direktive, uključujući odgovarajuće podatke o razvoju događaja u ovome sektoru, osobito u vezi s gospodarskim, socijalnim, tehnološkim aspektima i aspektima zapošljavanja, kao i o kvaliteti usluge. Uz izvješće dostavlja, ako je to primjereno, prijedloge Europskom parlamentu i Vijeću.”;

6. članak 27. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 27.

Odredbе ove Direktive, osim članka 26., prestaju se primjenjivati 31. prosinca 2008., ako se ne odluči drukčije u skladu s člankom 7. stavkom 3. Taj datum ne utječe na postupke odobrenja opisane u članku 9.”

Članak 2.

1. Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 31. prosinca 2002. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kad države članice donesu ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine tog upućivanja određuju države članice.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnoga prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 3.

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europskih zajednica*.

Članak 4.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Luxembourg 10. lipnja 2002.

Za Europski parlament

Predsjednik

P. COX

Za Vijeće

Predsjednik

J. PIQUÉ I CAMPS